Lupa- ja valvontavirasto

Perusteltu päätelmä
26.11.2026
LVV-U/86689/2026

Riku Kemppainen
Nordic Generation Oy
riku.kemppainen@nordicgeneration.com

Haaponevan tuulivoimahanke, Haapavesi

Perusteltu päätelmä

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta. Perusteltu päätelmä perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, jäljempänä YVA-laki) 23 §:ään.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteysviranomaisena on toiminut Lupa- ja valvontavirasto.

1 Hanketiedot

1.1 Hankkeen perustiedot

Haaponevan tuulivoimahankkeen Hankkeesta vastaava on Nordic Generation Oy. Hankkeesta vastaavan konsulttina ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on toiminut Sitowise Oy.

1.2 Hankkeen ja sen vaihtoehtojen kuvaus

Hankealue sijaitsee noin viisi kilometriä Haapaveden keskustaajamasta luoteeseen. Tuulivoimalat liitetään sähköverkkoon johdonvarsiliitynnällä hankealueen itäosassa nykyiseen Elenian 110 kV:n Haapavesi-Karhukangas voimajohtoon. Tuulivoimaloilta vedetään keskijännitemaakaapeli voimajohtokäytävän varteen sijoitettavalle sähköasemalle. Voimaloiden väliset keskijännitteiset maakaapelit sijoitetaan ensisijaisesti huoltoteiden yhteyteen. Hankkeeseen liittyy mahdollisesti myös energian varastointia sähköaseman läheisyyteen sijoitettavassa akkuvarastossa, jonka teho on enintään 20 MW ja energiakapasiteetti enintään 50 MWh.

Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m. Voimaloiden napakorkeus eli tornin korkeus on enintään 200 m ja roottorin halkaisija enintään 200 m eli lapojen pituus enintään 100 m. Voimaloiden yksikköteho on 7–8 MW ja hankkeen kokonaisteho enintään 50 MW. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat huoltotiet, maakaapelointi ja sähköasema. Hankealueen pinta-ala on noin 835 hehtaaria.

YVA-menettelyssä arvioitavat vaihtoehdot

- VE0: Hanketta ei toteuteta.

• VE1: Alueelle toteutetaan 7 tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m, josta tornin korkeus enintään 200 m ja lapojen pituus enintään 100 m. Voimaloiden yksikköteho on 7–8 MW ja hankkeen kokonaisteho enintään 50 MW.

• VE2: Alueelle toteutetaan 6 tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m, josta tornin korkeus enintään 200 m ja lapojen pituus enintään 100 m. Voimaloiden yksikköteho on 7–8 MW ja hankkeen kokonaisteho enintään 50 MW.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirron osalta ainoana vaihtoehtona tutkitaan tuulivoimaloiden liittämistä hankealueen itäosassa olevaan Elenian 110 kV:n voimajohtoon johdonvarsiliityntänä. Tuulivoimaloilta vedetään keskijännitemaakaapeli voimajohtokäytävän varteen rakennettavalle sähköasemalle. Sähköaseman yhteyteen rakennetaan mahdollisesti myös akkuvarasto, jonka teho on enintään 20 MW ja energiakapasiteetti enintään 50 MWh.

Tarkempi kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista on esitetty arviointiselostuksessa.

Muutokset YVA-ohjelmavaiheen jälkeen

Ympäristövaikutusten arviointiselostukseen on lisätty tieto mahdollisen akkuvaraston, kiviainesten alustavan ottoalueen ja rakentamisaikaisen varastoalueen sijainneista. Hankealueen itäosaan sähköasemalle rakennettavan tien ja maakaapelin linjausta on vähäisesti muutettu.

2 Ympäristövaikutusten arviointimenettely

2.1 Arviointiselostuksen vireilletulo

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (jäljempänä arviointimenettely) on tullut vireille, kun hankkeesta vastaava Nordic Generation Oy on toimittanut ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) yhteysviranomaiselle 21.10.2023. Arviointiohjelma oli nähtävillä 20.11.-29.12.2024 välisen ajan ja yhteysviranomainen antoi siitä lausuntonsa 24.1.2026. Arviointiohjelmavaiheessa yhteysviranomaisena toimi Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus).

Hankkeesta vastaava on toimittanut 12.5.2026 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) perustellun päätelmän antamista varten.

Haaponevan hankkeen arviointimenettelyn tarve ei ole määräytynyt suoraan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVAL 252/2017) liitteen 1 perusteella. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on 10.5.2024 (POPELY/822/2024) tehnyt asiasta YVAL 13 § päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

2.2 Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä pidosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 30.7.2026 - 28.9.2026. Kuulutus julkaistiin Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla

www.lvv.fi > Ajankohtaista. Tieto kuulutuksesta lähetettiin Haapaveden, Oulaisten ja Raahen kaupungeille julkaistavaksi kuntalain (410/2015) 108 §:n mukaisesti. Lisäksi arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä pidosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen tiedotettiin sanomalehti Kalevassa sekä Haapavesi-lehdessä ja SeutuMajakassa 30.7.2026 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua kuulemisaikana Ympäristöhallinnon verkkopalvelussa osoitteessa www.ymparisto.fi/haaponeva-tuulivoima-YVA sekä Haapaveden, Oulaisten ja Raahen kaupunginvirastoissa ja pääkirjastoissa.

Hankkeen ja arviointiselostuksen esittelytilaisuus pidettiin tiistaina 25.8.2026 kello 17.00 Haapaveden opiston ReijoWaara-salissa (Vanhatie 45, 86600 Haapavesi). Tilaisuudessa esiteltiin myös hankkeen kaavoitusta. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua etäyhteydellä.

2.3. Eri menettelyjen yhteensovittaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä hankkeelle ollaan laatimassa sen toteutumisen edellyttämä tuulivoimaosayleiskaava Haapaveden kaupungissa. YVA- ja kaavamenettely on toteutettu erillisinä mutta aikataulullisesti rinnakkain. Osayleiskaavaluonnos on ollut nähtävillä 30.7.-28.9.2026. Kaavoituksessa hyödynnetään YVA-menettelyn aineistoja.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämä luonnonsuojelulain (LSL 9/2023) 35 § 1 momentin mukainen Natura-arviointi Haapaveden lintuvedet ja suot (FI1100001) osalta on toteutettu arviointimenettelyn yhteydessä LSL 35 § 4 momentin mukaisena yhdistettynä menettelynä. Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiraportti on pidetty nähtävillä yhdessä arviointiselostuksen kanssa ja Natura-arvioinnista on tiedotettu yleistiedoksiannolla selostusta koskevan kuulutuksen yhteydessä.

3 Arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomainen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 12 lausuntoa ja 9 mielipidettä. Lausunnon antoivat seuraavat viranomaiset: Oulun museo- ja tiedekeskus (alueellinen vastuumuseo) arkeologia, Oulun museo- ja tiedekeskus rakennettu kulttuuriperintö, Oulaisten kaupunki, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, Fingrid Oyj, Ilmatieteen laitos, Luonnonvarakeskus, Pohjois-Suomen Elinvoimakeskus sekä Metsähallitus. Lisäksi Säteilyturvakeskus ja Haapaveden kaupunki lausuivat, ettei niillä ole huomautettavaa. Suomen erillisverkot on antanut lausunnon, joka on salassapidettävä. Mielipiteen antoivat Pyhäjokialueen luonnonsuojeluyhdistys ry ja Ainalin osakaskunta. Lisäksi saatiin seitsemän yksityishenkilöiden mielipidettä, joissa oli yhteensä 222 allekirjoittajaa.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta

www.ymparisto.fi/haaponeva-tuulivoima-YVA

Verkkopalvelussa julkaistuista lausunnoista on poistettu henkilötiedoiksi katsotut sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n mukaiset tiedot.

3.1 Yhteenveto lausunnoista

Arviointi

Oulaisten kaupunki toteaa antavansa yhteneväisen lausunnon sekä osayleiskaavaluonnoksesta Haapaveden kaupungille että arviointiselostuksesta Lupa- ja valvontavirastolle, koska kaavaluonnokseen liittyviä selvityksiä ei ole kaavaa koskevan luonnosaineiston yhteydessä esitetty vaan aineistossa viitataan ympäristövaikutusten arvioinnin mukaisiin selvityksiin. Koska YVA ja kaavoitus ovat erillisisiä prosesseja, olisi kaupungin mielestä lukijaystävällisempää, että aineisto olisi yhtenäisempää ja yhdestä paikasta löytyvää selkeistä viittauksista huolimatta. Oulaisten kaupunki lisäksi huomauttaa, ettei kaavaselostuksen sisällysluettelossa oleva 360-mallinnus-linkki tuulivoimaloista toimi.

Maisema ja kulttuuriperintö

Oulun museo- ja tiedekeskus toteaa lausunnossaan, että vaikka hanke on kooltaan pieni ja sen maisemavaikutukset yksinään eivät muodostu suuriksi, muodostaa se viereisten tuulivoimahankealueiden kanssa kokonaisuuden, jonka yhteisvaikutukset ovat merkittäviä. Oulun museo- ja tiedekeskus pitää valitettavana, että ei-seudullisia hankkeita käynnistetään yhä enemmän alueille, joita ei ole osoitettu tuulivoimalle soveltuviksi ja joiden maisemavaikutukset on arvioitu merkittävän kielteisiksi. Valitettavaa museon mielestä on myös se, että ei-seudullisia hankkeita käynnistetään koordinoimattomasti ja ennakoimattomasti. Käytännössä maakuntakaavan mukaisia tv-alueita voidaan tällä tavalla laajentaa entistä suuremmiksi. Museo katsoo, että Haaponevan tuulivoimahankkeen jatkosuunnittelussa tulee esittää keinoja hankkeen maisemavaikutusten lieventämiseksi.

Oulaisten kaupunki katsoo, ettei aineistossa ole havainnekuvia paikoista, joihin merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Oulaisten kaupungin alueelle kohdistuu.

Pohjois-Pohjanmaan liiton mielestä YVA-menettelyssä on asianmukaisesti tunnistettu suuria haitallisia vaikutuksia maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä hankkeiden yhteisvaikutuksiin, jotka ilmenevät molemmissa hankevaihtoehdossa VE1 ja VE2. Tämän vuoksi liitto katsoo, ettei hankevaihtoehtoja voida kaikilta osin pitää maakuntakaavan mukaisina.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Oulun museo- ja tiedekeskus huomauttaa lausunnossaan, että ilmoitetuista kohteista Kellinkaarto 1 ja 3 ovat tervahautoja, ja Kellinkaarto 2 on kuoppakohde, ei tervahauta kuten selostuksessa esitetään. Museo- ja tiedekeskus tuo lisäksi lausunnossaan esille kohteita, joiden osalta arviointia tulee täydentää. Museo suosittaa myös merkitsemään selostukseen tiedoksi lieventämistoimena, että Kellinkaarto 3 tulee merkitä maastoon ennen rakentamistöitä siihen kohdistuvien vaurioiden estämiseksi.

Oulun museo- ja tiedekeskus muistuttaa lisäksi lausunnossaan, että kaikki arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet eivät välttämättä ole inventoinnista huolimatta tiedossa: inventoinnissa on voinut jäädä havaitsematta kohteita, sillä kaikilla arkeologisilla kohteilla ei ole maan pinnalle erottuvia rakenteita. Tämän vuoksi museo huomauttaa, että mikäli työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös (esimerkiksi kiveyksiä, kuoppia, perustuksia, tms. rakenteita) tai irtaimia muinaisesineitä, tulee työt muinaisjäännöksen kohdalla keskeyttää ja asia saattaa Oulun museo- ja tiedekeskuksen tietoon tarpeellisia toimenpiteitä varten.

Vaikutukset luonnonsuojelualueisiin ja suojelutarkoituksiin varattuihin alueisiin

Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että hankealue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevan riskiselvityksen ekologisen verkoston ydinalueelle numero 6, jolle sijoittuu myös Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alue ja valtion luonnonsuojelualueita ja suojeluun varattuja alueita. Metsähallitus katsoo, että ekologisella verkostolla on merkitystä luonnonsuojelualueiden ja suojeluun varattujen alueiden välisenä kulkuyhteytenä ja siten vaikutusta suojelualueiden kykyyn ylläpitää luonnon monimuotoisuutta. Riskiselvityksessä ydinalueen pääasiallisiksi perusteiksi on kuvattu "Erittäin tärkeä luontotyyppien ja linnustoalueiden kokonaisuus ja kansainvälisesti tärkeä lintualue (IBA), sekä sisämaan muuttoreitin levähdysalueet, Natura-alueverkoston solmukohtia. Metsäpeura, maakotka.”

Metsähallitus toteaa, että Haaponevan tuulivoimahanke muodostaa yhdessä suunniteltujen Sikokankaan ja Matkanivan tuulivoimahankkeiden kanssa laajan yhtenäisen tuulivoiman tuotantoalueen. Metsähallitus pitää hyvänä, että hankkeita on tarkasteltu kokonaisuutena yhteisvaikutuksia arvioitaessa. Metsähallitus pitää kuitenkin selkeänä puutteena, että Haapaveden lintuvedet ja suot -Natura-alueen, ekologisen verkoston ydinalueen ja kansainvälisesti tärkeän lintualueen (IBA) pohjoispuolella sijaitsevia tuulivoimahankkeita ei ole huomioitu yhteisvaikutusten tarkastelussa. Koska Haaponevan hankkeesta yksistään Natura-alueen ja luonnonsuojelualueiden linnustolle aiheutuva vaikutus on pieni, yhteisvaikutusten laskemista hyväksyttävälle tasolle ei voi ratkaista ja hankkeet edetä ilman hankkeiden välistä yhteistyötä.

Vaikutukset kaavoitukseen ja yhdyskuntarakenteeseen

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että Haaponevan tuulivoimapuisto on maakuntakaavan näkökulmasta ei-seudullinen hanke. Maakuntakaavan tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset ohjaavat kuitenkin myös seudullista kokoluokkaa pienempien tuulivoima-alueiden suunnittelua. Liitto katsookin, että vaikka Haaponevan tuulivoimahankkeessa suunnitellaan rakennettavaksi enintään seitsemän voimalaa, muodostavat ne viereisen Sikokankaan tuulivoimahankkeen kanssa seudullisen mittaluokan tuulivoima-alueen. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen näkökulmasta seudullisesti merkittävä kokonaisuus ja yhteisvaikutuksia lisäävä tuulivoimarakentaminen on sijoituttava maakuntakaavassa osoitetulle seudullisesti merkittävälle tv-alueelle.

Haaponevan hanke sijoittuu energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan seudullisesti merkittävän maatuulivoima-alueen (tv-1) ulkopuolelle, eikä hanke saa vaikeuttaa tv-1-alueen tuulivoimahankkeiden toteuttamista tai maakuntakaavan tavoitteiden saavuttamista.

Pohjois-Pohjanmana liitto katsoo, että YVA-menettelyssä on asianmukaisesti tunnistettu suuria haitallisia vaikutuksia maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä hankkeiden yhteisvaikutuksiin, jotka ilmenevät molemmissa hankevaihtoehdossa VE1 ja VE2. Tämän vuoksi hankevaihtoehtoja ei liiton mielestä voida kaikilta osin pitää maakuntakaavan mukaisina. Liitto katsookin, että maakuntakaavan tavoitteet, periaatteet ja suunnittelumääräykset tulee ottaa jatkosuunnittelussa huomioon siten, että arvokkaiden alueiden ominaispiirteet säilyvät ja merkittävien haitallisten vaikutusten syntyminen ehkäistään. Liitto pitää esitettyjä lieventämistoimenpiteitä, kuten voimaloiden poistamista, korkeuden alentamista sekä voimaloiden sijoittamista ryhmiin hyvänä. Lisäksi tulee tarkastella lähialueen muiden tuulivoimahankkeiden muodostamia yhteisvaikutuksia, erityisesti uhanalaisen päiväpetolinnun osalta.

Liiton lausunnossa on lisäksi tuotu esille maakuntakaavamerkintöjen ja -määräysten päivittämisen tarve jatkosuunnittelun asiakirjoihin.

Muut vaikutukset

Oulaisten kaupunki pitää luontoselvitystä kattavasti laadittuna, mutta kyseenalaistaa linnustovaikutusten arvioinnin pohjana olevien linnustotarkkailukertojen määrän.

Ilmatieteen laitos huomauttaa, että alueelle on suunnitteilla runsaasti tuulivoima-alueita ja toteutuessaan ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkamittauksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun. Ilmatieteen laitos on huolissaan säätutkamittausten laadusta tulevaisuudessa ja keskustelee tällä hetkellä kompensaatiomittausten vaatimisesta tämäntyyppisille alueille.

Luonnonvarakeskus toteaa lausunnossaan, että hankkeen vaikutusten arviointia olisi syytä täsmentää erityisesti metsäkanalintujen soidinpaikkojen suojaetäisyyksien sekä metsäpeuraan, suurpetoihin ja muuhun riistalajistoon kohdistuvien yhteisvaikutusten osalta. Luonnonvarakeskus puoltaa esitettyjä lieventämistoimia, mutta korostaa, että rakentamisen ajoittaminen lisääntymisajan ulkopuolelle on vain lyhytaikainen lievennyskeino eikä riitä ehkäisemään useiden hankkeiden mahdollisia pitkäkestoisia kumulatiivisia vaikutuksia.

3.2 Yhteenveto mielipiteistä

Pohja- ja pintavesivaikutukset

Mielipiteissä korostetaan, että hankealueen läheisyydessä sijaitsevien pohjavesialueiden, vedenottamoiden ja valuma-alueiden vuoksi vaikutukset pohjaveden laatuun, määrään ja virtausolosuhteisiin tulee arvioida yksityiskohtaisesti. Arviointiselostuksessa esitettyä arviointia vaikutusten vähäisyydestä pidetään puutteellisina. Erityisesti rakentamiseen liittyvien maansiirtotöiden, louhinnan, kaapelointien sekä poltto- ja voiteluaineiden

mahdollisten vuotojen katsotaan aiheuttavan pohjaveden pilaantumisriskiä. Osa mielipiteenantajista katsoo, että hankkeen ympäristöluvan tarvetta tulee tarkastella.

Huolta esitetään myös Humalojan valuma-alueesta, puroympäristöstä sekä hankkeen mahdollisesti aiheuttamasta lisäkuormituksesta alueelle, jonka katsotaan olevan toipumassa aiemmasta turvetuotannosta. Lisäksi tuulivoimaloiden lapojen kulumisesta aiheutuvien mikro- ja nanomuovipäästöjen sekä mahdollisten jäänestoaineiden vaikutuksia pidetään puutteellisesti arvioituina.

Vaikutukset linnustoon ja muuhun eläimistöön sekä Natura-alueisiin

Linnustovaikutukset nousivat mielipiteissä keskeiseksi huolenaiheeksi. Erityistä huomiota kiinnitetään sinisuohaukkaan, maakotkaan sekä törmäpääskyn yhdyskuntaan hankealueen läheisyydessä. Mielipiteissä katsotaan, että vaikutukset lajien pesintään, ravinnonhankintaan, liikkumiseen ja törmäysriskeihin tulee selvittää.

Useissa mielipiteissä korostetaan Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alueen merkitystä muuttolinnuille ja levähdysalueena. Hankealueen kautta todetaan kulkevan tärkeitä muuttoreittejä, ja erityisesti joutsenten, kurkien sekä petolintujen liikkumiseen kohdistuvista vaikutuksista esitetään huolta. Mielipiteenantajat pitävät tärkeänä, että arvioinnissa tarkastellaan eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia sekä voimaloiden väliin jäävien voimalavapaiden ekologisten käytävien riittävyyttä.

Mielipiteissä tuodaan esiin huoli metsäpeuran liikkumismahdollisuuksista ja elinympäristöjen pirstoutumisesta. Lisäksi viitataan susien, ahmojen sekä muiden suurten nisäkkäiden esiintymiseen alueella. Hankealueen katsotaan sijaitsevan tärkeällä ekologisella verkostoalueella, minkä vuoksi ekologisten yhteyksien säilymiseen ja hankkeiden yhteisvaikutuksiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Useissa mielipiteissä hankkeen arvioidaan muuttavan maisemaa merkittävästi. Erityisesti noin 300 metriä korkeiden voimaloiden sekä lentoestevalojen katsotaan heikentävän maisemakuvaa ja alueen erämaista luonnetta. Vaikutuksia tuodaan esiin muun muassa Hirvinevan virkistysalueen, järvimaisemien sekä paikallisesti merkittävien luontokohteiden osalta. Lisäksi hankkeen katsotaan heikentävän metsästysmaiden käyttöä ja alueen virkistysarvoja. Osa kokee voimaloiden sijoittuvan liian lähelle vakituista ja vapaa-ajan asutusta.

Mielipiteissä on tuotu esille, ettei tiedot lähimpien asuin- ja lomarakennusten etäisyyksistä voimaloihin pidä paikkaansa. Lisäksi korostetaan, että vaikutuksia ihmisten elinympäristöön tulee tarkastella rakennusten lisäksi myös piha-alueiden ja muun päivittäisen käytön näkökulmasta.

Turvallisuusnäkökulmista esiin nostetaan erityisesti jäänmuodostus. Pelkkiä varoituskylttejä ei pidetä riittävinä, vaan lausunnoissa esitetään aktiivisia varoitusjärjestelmiä alueella liikkujien turvallisuuden varmistamiseksi.

Yhteisvaikutusten arviointi

Useissa mielipiteissä katsotaan, että Haaponevan hanketta ei tule tarkastella erillään muista alueelle suunnitelluista tai toteutetuista tuulivoimahankkeista. Huolta esitetään erityisesti linnustoon, Natura-alueisiin, ekologisiin yhteyksiin, maisemaan sekä ihmisten elinympäristöön kohdistuvista kumulatiivisista vaikutuksista. Yhteisvaikutusten arviointia pidetään puutteellisena suhteessa alueelle suunniteltujen hankkeiden kokonaismäärään.

Arviointimenettelyä koskevat näkemykset

Yhdessä mielipiteessä arviointiselostuksen todetaan olevan teknisesti laadukas ja perusteellisesti laadittu. Samanaikaisesti useissa mielipiteissä kyseenalaistetaan selvitysten riippumattomuutta ja johtopäätöksiä, erityisesti silloin, kun arviointien katsotaan painottuvan haitallisten vaikutusten vähäisyyden korostamiseen.

Lisäksi esitetään kritiikkiä paikallisten asukkaiden, osakaskuntien ja muiden sidosryhmien osallistumismahdollisuuksista. Mielipiteenantajat korostavat paikallistiedon hyödyntämisen merkitystä sekä viranomaisten aktiivista roolia selvitysten laadun ja osallistumismenettelyjen valvonnassa.

3.3 Natura-arviointia koskevat lausunnot

Lausuttavana on ollut Haapaveden lintuvedet ja suot Natura 2000 -aluetta (FI1100001) koskeva arviointi. Lupa- ja valvontaviraston luonnonsuojeluviranomainen on antanut Natura-arvioinnista lausuntonsa. Natura-alueen kiinteistöjen omistajilta on saatu lausuntoja, joiden julkiset versiot ovat tämän perustellun päätelmän liitteenä.

4 Yhteysviranomaisen arvio arviointiselostuksen riittävyydestä ja laadusta sekä laatijoiden pätevyydestä

Yhteysviranomainen on tarkistanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun, ja toteaa tältä osin seuraavaa.

Arviointiselostus täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset. Arviointiselostuksen perusteella on mahdollista pääosin muodostaa riittävä kokonaiskäsitys hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa hankkeen merkittävät vaikutukset. Kuulemisen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun yhteydessä on noussut esille joitakin epävarmuustekijöitä ja tietopuutteita, mutta ne ovat luonteeltaan sellaisia, että niitä voidaan täydentää ja ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa sekä toteuttamalla riittävät haittojen lieventämiskeinot hankkeen toteuttamisen yhteydessä.

Merkittävyyden määrittely sekä yhteysviranomaisen lausunnon huomioon ottaminen

Hankeen ympäristövaikutusten arviointi perustuu monitavoitearviointiin, eli vaikutusten suuruusluokan, vaikutuskohteiden luonteen/herkkyyden ja näistä seuraavan vaikutusten merkittävyyden järjestelmälliseen tarkasteluun Imperia-hankkeessa kehitettyä mallia soveltamalla. Tulokset on koottu asianmukaisesti taulukoihin vaikutustyypeittäin sekä tuulivoimala-aluetta (eritellen VE0, VE1 ja VE2) että sähkönsiirtoa (VE0, SVEA) koskien. Vaikutusten merkittävyys on esitetty neliportaisella asteikolla (vähäinen, kohtalainen,

suuri, erittäin suuri). Vaikutusten merkittävyyden muodostuminen on kaikkien vaikutustyyppien osalta kuvattu selkeästi.

Arviointiselostuksessa on esitetty YVA-asetuksessa edellytetty selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon arvioinnissa. Yhteysviranomainen toteaa, että lausunto on pääsääntöisesti huomioitu hyvin.

Arvioinnin laatijoiden pätevyys

YVA-asetuksen 4 §:n mukaan arviointiselostuksessa on esitettävä tiedot arvioinnin laatijoiden pätevyydestä. YVA-lain 33 §:n mukaan yhteysviranomainen arvioi selostusta tarkastaessaan hankevastaavan käytettävissä olevan asiantuntemuksen. Arvioinnin laatijat on esitelty arviointiselostuksessa henkilöesittelyin, sisältäen kokemusvuodet. Yhteysviranomainen katsoo, että asiantuntemus on ollut riittävä arvioinnin laatimiseen ja sen sisältämien erillisselvitysten toteuttamiseen.

Natura-arvioinnin riittävyys

Saatujen lausuntojen perusteella yhteysviranomainen toteaa, että Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-aluetta koskevaa Natura-arviointia tulee täydentää jatkosuunnittelussa.

5 Yhteysviranomaisen johtopäätös hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista

Arviointiselostuksen, kuulemispalautteen ja oman tarkastelunsa perusteella yhteysviranomainen esittää perusteltuna päätelmänään Haaponevan tuulivoimahankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimahankkeella ei ole merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia minkään vaikutustyypin osalta kokonaisuutena arvioiden. Hankevaihtoehtojen VE1 ja VE2 ympäristövaikutuksilla ei arvioida olevan olennaisia eroja. Kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan maisemaan ja kulttuuriympäristöön, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, linnustoon ja eläimistöön. Hankkeella arvioidaan lisäksi olevan kohtalaisia kielteisiä yhteisvaikutuksia alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta on mahdollista aiheutua merkittäviä kielteisiä vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, pesimälinnustoon, eläimistöön, maisemaan, pohja- ja pintavesiin sekä maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen. Lupa- ja valvontaviraston Natura-lausunnon mukaan merkittävän kielteiset vaikutukset ovat todennäköisiä myös Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alueelle. Yhteysviranomainen katsoo myös, että erot hankevaihtoehtojen välillä ovat joidenkin vaikutustyyppien välillä tosiasiallisesti suuremmat kuin mitä karkea vertailutapa on tuonut esille ja joka tapauksessa vaihtoehdon VE1 vaikutukset ovat suuremmat kuin vaihtoehdon VE2. Kaikkien vaikutustyyppien osalta erot eivät kuitenkaan ole merkittäviä.

5.1 Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen

Arvioinnin mukaan hankkeen vaikutukset elinoloihin ja viihtyvyyteen muodostuisivat merkittävyydeltään kohtalaisen kielteisiksi. Yhteysviranomainen pitää laadittua arviointia

riittävänä ja asianmukaisena mutta katsoo, että vaikutukset voidaan kuitenkin kokea myös merkittäviksi.

Merkittävimmät hankkeen vaikutukset aiheutuvat arviointiselostuksen mukaan maisemavaikutuksista sekä vaikutuksista virkistyskäyttöön ja metsästykseen.

Välkemallinnusten perusteella tuulivoimahankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia terveyteen.

Hankevaihtoehtojen välillä ei ole arvioitu olevan olennaisia eroja. Yhteisvaikutukset viereisen Sikokankaan tuulivoimahankkeen kanssa on tunnistettu. Muut tuulivoimahankkeet on mainittu vain ”muina lähialueen hankkeina”. Yhteysviranomainen huomauttaa, että esimerkiksi maisemallisia yhteisvaikutuksia voi kuitenkin muodostua myös Piipsannevan ja Haaponevan hankkeiden väliselle alueelle.

Yhteysviranomainen tuo esille, että asukaskyselyyn vastanneista 64 % on arvioinut vaikutukset asumisviihtyvyyteen merkittävän kielteiseksi. Kun lisäksi otetaan huomioon perustellusta päätelmästä saadut mielipiteet, voidaan todeta, vaikutusalueen asukkaat voivat kokea hankkeen vaikutukset elinoloihin ja viihtyvyyteen myös merkittävän ja jopa erittäin merkittävästi kielteisiksi.

Arviointiselostuksen mukaan sijoittelussa tulee huomioida riittävä etäisyys asutukseen sekä maisemavaikutukset. Yhteysviranomainen pitää esitettyjä lieventämistoimia hyvinä.

Melu

Arviointiselostuksessa tuulivoimalavaihtoehtojen (VE1 ja VE2) meluvaikutukset on arvioitu vähäiseksi kielteiseksi. Tehtyjen mallinnusten perusteella tuulivoimaloiden aiheuttama yli 40 dB:n melutaso ei ylity yhdenkään asuin- tai lomarakennuksen piha-alueella Haaponevan hankkeen takia tai yhdessä Sikokankaan hankkeen kanssa.

Yhteysviranomainen yhtyy esitettyyn arviointiin, mutta muistuttaa, että tuulivoimalamelulla voi olla vaikutusta suojeluverkoston, linnuston ja eläimistön kannalta. Lisäksi yhteysviranomainen tuo jatkosuunnittelua varten esiin seuraavaa.

Mallinnuksen lähtötietona on käytetty voimalatyypin Vestas V172 7,2 MW lähtötietoja. Voimalaitoksen melupäästö on valmistajalta saadun tiedon perusteella 107,8 dB. Arviointiselostuksen meluselvityksen perusteella voimaloiden melupäästön osalta ei ole voitu varmistua, vastaavatko ne standardin IEC TS 61400-14 mukaista takuuarvoa epävarmuusmarginaaleineen. Tämän takia melupäästöön on laskennassa lisätty 2 dB varmuusmarginaali. Tästä syystä mallinnuksessa on käytetty takuuarvona 109,8 dB lähtöarvoa 1/3-oktaavikaistoittain. Arviointiselostuksessa tai meluselvityksessä lähtömelutasot 1/3-oktaavikaistoittain esitetään vain kuvana. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että lähtöarvot tulee esittää myös yksiselitteisesti numeerisina ja taajuuspainottamattomina.

Arviointiselostuksen tai liitteenä olleen meluselvityksen tekstiosista ei selviä yksiselitteisesti, onko melupäästötasossa huomioitu lapojen jättöreunan hammastus (with serrated trailing edges, STE), joka pienentää tuulivoimalan melupäästöä. Meluselvityksen liitteen viisi (5) tietojen perusteella voidaan kuitenkin olettaa, että mallinnuksessa käytetyn

tuulivoimalan lavoissa on käytetty hammastusta (STE). Asia olisi tullut esittää arviointiselostuksessa jatkosuunnittelua varten. Vastaavaa tietoa ei ole myöskään esitetty yhteisvaikutusten tarkastelussa käytetyistä Sikokankaan tuulivoima-alueen voimaloista.

Pienitaajuisen melun (20–200 Hz) osalta laskenta- eli reseptoripisteiden valintaa ei ole perusteltu, mutta valintoja voidaan karttatarkastelun perusteella pitää oikeina ja lukumäärää riittävänä.

Pienitaajuisen melun vaikutusta on tarkasteltu niin DSO 1284 -menetelmän mukaisilla äänitasoeroarvoilla kuin Anojanssi-projektin mukaisilla arvoilla. Anojanssi (TuAMK 2019) tarkastelussa julkisivun ääneneristävyysarvoina on käytetty kaikkien asuin- ja lomarakennusten kohdalla pientalojen tilastollista ääneneristävyyttä (DL 84 %). Yhteysviranomainen nostaa esiin, että alueen reseptoripisteistä yli puolet on loma-asumiseen tarkoitettuja rakennuksia. Loma-asuntojen ääneneristävyys voi olla asuinrakennuksia alhaisempi, tästä syystä loma-asuntojen osalta olisi tarkastelussa tullut käyttää samassa selvityksessä esitettyjä arvoja loma-asunnoille (DL 90 %, TuAMK 2017). Tässä tapauksessa käytetyllä julkisivun ääneneristävyydellä ei ole suurta merkitystä, koska pienitaajuisen melun toimenpidearvot alittuvat selkeästi tarkastelukohteissa myös yhteistarkastelussa Sikokankaan hankeen kanssa.

Akkuvarastojärjestelmän etäisyys lähimpään lomarakennukseen on noin 670 metriä ja lähimpään asuinrakennukseen noin 750 metriä. Koska järjestelmän toteutustapa ei ole vielä tiedossa, ei akkuvarastojärjestelmän meluvaikutuksia ole arvioitu. Etäisyyden ja arvioidun lähtömelutason perusteella akkuvarasto ei aiheuta ohjearvot ylittyvää melua lähimpien asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Arviointia on tarpeen täsmentää jatkosuunnittelussa.

5.2 Linnustovaikutukset

Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että ohjelmalausunto on otettu huomioon, ja tehtyjä selvityksiä (esim. petolintuseuranta) on täydennetty. Hankealueen koko ja ominaisuudet huomioon ottaen sovelletuilla menetelmillä on saatu riittävän kattava käsitys alueen linnustollisista arvoista.

Pesimälinnuston osalta yhteysviranomainen yhtyy arviointiselostuksessa esitettyyn arvioon vaikutusalueen herkkyydestä (suuri herkkyys) ja myös vaikutusten merkittävyydestä (kohtalaisen kielteinen) yleisellä tasolla. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen potentiaalisesti merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat suuriin petolintuihin ja muihin pesäpaikkauskollisiin lajeihin, metsäkanalintujen soitimiin sekä hankealueen ulkopuolella sijaitsevien linnustollisesti merkittäviin kohteisiin. Vaihtoehtojen välillä ei arvioida olevan eroa, mutta seitsemän voimalaa aiheuttanee kuitenkin enemmän haittaa kuin kuusi voimalaa.

Hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitsee useiden pesäpaikkauskollisten lajien, kuten törmäpääskyn, kurjen ja laulujoutsenen, pesäpaikkoja, mikä on arvioinnissa tunnistettu. Yhteysviranomainen muistuttaa, että mikäli kyse on toistuvassa käytössä olevasta pesästä, koskee sitä luonnonsuojelulain 70 § 3 momentin mukainen ympärivuotinen suoja. Vaikka tällaiseen pesäpaikkaan ei suoraan kajottaisikaan, on mahdollista, että se tulee

hylätyksi hankkeen rakentamisesta tai toiminnasta aiheutuvan häiriön vuoksi, jolloin hankkeen toteuttaminen olisi luonnonsuojelulain vastaista. Tämä tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa noudattaen varovaisuusperiaatetta (LSL 7 §) etenkin Latvanlammen kohdalla.

Huomioon ottaen olemassa olevan tutkimustiedon, teertä koskeva arviointi ei ole riittävällä tavalla perusteltu, jotta kohtalaista haittaa suuremmat vaikutukset voitaisiin poissulkea huomioiden lähimpien voimalapaikkojen sijainnin suhteessa soidinpaikkaan. Yhteysviranomainen huomauttaa, että kyseessä todetaan olevan laaja soidinalue. Jatkosuunnittelussa alue tulee luokitella LUOPAS-oppaan mukaisesti ja tarkentaa vaikutusarviointia.

Yhteysviranomainen katsoo, että tehtyjen selvitysten perusteella voidaan riittävällä luotettavuudella todeta, ettei hankealueella todennäköisesti sijaitse ennestään tuntemattomia pesäpaikkauskollisten petolintujen pesäpaikkoja. Sen sijaan arvioinnin perusteella hankealueen läheisyydessä ja siten vaikutuspiirissä tällaisia voi sijaita, ja ilmeinen epätietoisuus asiassa lisää petolintujen (esim. mehiläishaukka) osalta esitettyyn arviointiin epävarmuutta.

Yhteysviranomainen pitää puutteena, ettei arvioinnissa ole selvitetty merikotkaan tai sääkseen kohdistuvia vaikutuksia. Laaditun petolintuseurannan havaintoaineiston perusteella on kuitenkin todennäköistä, että myös näihin lajeihin kohdistuu vaikutuksia. Siksi yhteysviranomainen pitää tarkoituksenmukaisena, että jatkosuunnittelussa myös merikotkan ja sääksen osalta laaditaan lajikohtaiset vaikutusarvioinnit.

Hankealue sijoittuu kahden maakotkareviirin väliselle raja-alueelle. Arviointiselostuksen viranomaisliitteessä on esitetty törmäysriskilaskenta asianmukaisesti molempien reviirien osalta. Laskenta on toteutettu sekä maastoseuranta-aineiston että Metsähallituksen elinympäristömallinnusaineiston perusteella. Yhteysviranomainen katsoo, että tässä tapauksessa elinympäristömallin käyttö on ensisijaista, sillä maastoseurannan perusteella ei ole voitu selvittää, kumman reviirin yksilöistä tehdyissä maastohavainnoissa on ollut kyse. Maastoseuranta kuitenkin on osoittanut hankealueella olevan selkeää merkitystä maakotkan saalistusalueena.

Arviointiin liittyvistä epävarmuuksista huolimatta on selkeää, ettei Haaponevan tuulivoimahanke yksin aiheuta kummallekaan tarkastellulle maakotkareviirille vähäistä suurempaa törmäysriskiä.

Yhdessä muiden hankkeiden kanssa Haaponevan hankkeen vaikutukset on arvioitu merkittäväksi yhden maakotkareviirin osalta. Jää kuitenkin epäselväksi, minkä vuoksi eri hankkeiden yhdessä aiheuttamaa törmäysriskiä ei ole arvioitu lainkaan toisen reviirin osalta, vaikka tällekin reviirille sijoittuu myös muita tuulivoimahankkeita. Tästä aiheutuu merkittävää epävarmuutta arviointiin. Toinen arvioinnin suuri epävarmuustekijä on, ettei Haaponevan hankkeen yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa aiheuttamaa elinympäristömenetystä ole arvioitu lainkaan. Kyse on törmäysriskin ohella keskeisestä vaikutusmekanismista, joka tulee arvioida asianmukaisesti.

Yhteysviranomainen katsoo, että maakotkaan kohdistuvien merkittävien vaikutusten välttämiseksi tulee toteuttaa asianmukaisia lieventämistoimia (LSL 70 § 5 mom.).

Jatkovaiheissa tulee riittävin selvityksin varmistaa, etteivät seudulle suunniteltujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset nouse merkittäväksi, ja että luonnonsuojelulain 70 §:n vastaisilta vaikutuksilta vältytään molempien tarkasteltujen maakotkareviirien osalta.

Yhteysviranomainen korostaa, ettei automaattisen pysäytystekniikan toimivuutta maakotkan törmäämisten vähentämisessä voida tällä hetkellä olevien tietojen perusteella taata (esim. Blary ym. 2025). Toimiessaankin pysäytystekniikka vähentäisi ainoastaan tuulivoimaloiden aiheuttamaa törmäysriskiä, mutta ei voimaloiden välttelystä johtuvaa elinympäristön menetystä (häiriövaikutus). Pysäytystekniikka ei siten riitä merkittävien törmäys- ja häiriövaikutusten ja siten luonnonsuojelulain 70 §:n vastaisiksi katsottavien toimien poissulkemiseksi, eikä sitä voida pitää sanotun pykälän 5. momentin mukaisena asianmukaisena lievennyskeinona. Tällä hetkellä käytännössä ainoa tehokas ja varma keino tuulivoimaloista maakotkille aiheutuvien törmäys- ja häiriövaikutuksen lieventämiseksi on tuulivoimaloiden lukumäärän vähentäminen ja/tai niiden siirtäminen etäämmälle reviirien keskeisiltä osilta tai niiden alueelta kokonaan.

Yhteysviranomainen katsoo, ettei ole mielekästä tarkastella Haaponevan tuulivoimahankkeen vaikutusten suuruutta ja merkittävyyttä vain yksinään, sillä Haaponevan hanke muodostaisi viereisten Sikokankaan ja Matkanivan tuuli-voimahankkeiden kanssa varsin laajan yhtenäisen tuulivoima-alueen. Muiden yhteisvaikutusten kannalta merkityksellisten hankkeiden tunnistamiseen liittyy kuitenkin haasteita. Kuten arviointiselostuksessa on tunnistettu ja todettu, hankealueen ja läheisyyteen sijoittuu useita alueita, jotka kuuluvat niin Natura 2000- kuin tärkeiden lintualueiden (IBA, FINIBA ja MAALI) verkostoon, joiden rajaukset ovat joko osin tai kokonaan päällekkäiset. Yhteysviranomainen haluaa korostaa, että kyseisellä suojelualuekokonaisuudella on suuri merkitys etenkin linnustonsuojelun kannalta, ja on puute, ettei arviointiselostuksessa ole tunnistettu kaikkia sen linnustollisiin arvoihin eri ilmansuunnista vaikuttavia hankkeita. Haasteita sisältyy myös näiden linnustollisesti merkittävien alueiden luontoarvojen tunnistamiseen ja niihin kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Yhteysviranomainen katsoo, ettei esitetyn perusteella voida poissulkea linnustollisesti merkittäviin alueisiin kohdistuvia merkittäviä yhteisvaikutuksia. Haapaveden lintuvedet ja suot-Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvista vaikutuksista ja niiden osalta esitetystä arvioinnista on lausuttu yksityiskohtaisemmin perustellun päätelmän liitteenä olevassa Natura-arviointilausunnossa.

5.3 Vaikutukset luontodirektiivin liitteiden (IV a ja II) lajistoon

Luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisista eläinlajeista hankkeen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat viitasammakkoon, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hankealueella on useita. Vaikutukset on lievennystoimet huomioon ottaen arvioitu vähäiseksi kielteiseksi ja ilman lievennystoimia merkittävästi kielteisiksi.

Yhteysviranomainen yhtyy esitettyyn arvioon siitä, ettei hanke voi edetä kummankaan arvioidun vaihtoehdon mukaisesti ilman, että siitä varsin todennäköisesti aiheutuisi luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisia ja siten merkittäviä vaikutuksia viitasammakolle.

Tämän vuoksi vaikutuksia tulee esitetyn mukaisesti hankkeen jatkosuunnittelussa tehokkaasti lieventää. Mikäli tämän jälkeenkään luonnonsuojelulain vastaisia toimia ei voida poissulkea riittävän luotettavasti, hankkeen eteneminen edellyttää sanotun lain 83 §:n mukaisen poikkeusluvan hakemista. Lupaviranomainen on Lupa- ja valvontavirasto.

Arvio hankkeen vaikutuksista suurpetoihin on suppea ja arvioinnin perusteella saa korkeintaan karkean käsityksen alueen merkityksestä suurpetojen elinympäristönä.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että suurpedoista ainoastaan ilves ja karhu ovat luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisia lajeja. Arvioinnissa ei oteta selkeää kantaa siihen, voiko hankkeesta aiheutua luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisia toimia ilveksen tai karhun lisääntymis- ja levähdyspaikoille. Ilveksen osalta yhteysviranomainen toteaa, ettei esitettyyn arviointiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi voida täysin poissulkea sitä mahdollisuutta, etteikö hankkeen vaikutuspiirissä voisi sijaita ilveksen toistuvassa käytössä olevia pesäalueita. Näin ollen myöskään hankkeesta aiheutuvia luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisia vaikutuksia ei ilveksen osalta voida kokonaan poissulkea. Sama pätee myös karhuun. Koska on muutoinkin epävarmaa, missä määrin tuulivoimarakentaminen vaikuttaa eri suurpetolajien elinympäristön käyttöön ja sitä kautta lisääntymiseen ja selviytymiseen, yhteysviranomainen katsoo, ettei arvioitua suurempia haitallisia kokonaisvaikutuksia voida täysin poissulkea näiden lajien osalta. Tämä koskee etenkin Haaponevan hankkeesta yhdessä sen naapurihankkeiden kanssa aiheutuvia kumulatiivisia yhteisvaikutuksia.

5.4 Metsäpeura ja ekologiset yhteydet

Yhteysviranomainen pitää myönteisenä, että sekä metsäpeura että ekologiset yhteydet on huomioitu yhteysviranomaisen ohjelmalausunnon jälkeen. Haaponevan hankkeen vaikutukset metsäpeuralle on arvioitu vähäisen kielteisiksi, kun taas ekologisten yhteyksiin kohdistuvat vaikutukset on arvioitu merkittävyydeltään kohtalaisen kielteiseksi.

Ottaen huomioon hankealueen sijainnin maakunnallisesti määritellyn ekologisen verkoston sekä metsäpeuraverkoston ydinalueella, suunniteltavien korkeiden tuulivoimaloiden potentiaalisesti varsin laajan vaikutusvyöhykkeen sekä metsäpeuran vuodenkierron eri vaiheet, ei vähäistä suurempia haitallisia vaikutuksia voida Haaponevan hankkeessa poissulkea metsäpeuran osalta. Eri hankkeiden kanssa aiheutuvien yhteisvaikutusten merkittävyydestä ei ole esitetty selkeää johtopäätöstä, johon yhteysviranomainen voisi ottaa kantaa. Tämä edellyttää, että arviointi täydennetään tältä osin jatkovaiheissa.

Yhteysviranomainen korostaa metsäpeuran kohdalla, että tällä hetkellä on käytettävissä ainoastaan muista Rangifer tarandus-alalajeista olemassa olevaa tutkimustietoa, mikä epävarmuus tulee ottaa huomioon sovellettaessa kyseisiä tietoja metsäpeuraan ja hankealueen olosuhteisiin. Villin metsäpeuran siirtymäetäisyydet tuulivoimaloiden takia voivat olla vielä suurempia kuin viisi kilometriä, mitä puolikesyillä poroilla on todettu olevan (Tolvanen ym. 2025). Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että arvioinnissakin viitatussa ruotsalaistutkimuksessa (Skarin ym. 2018) tarkasteltujen tuulivoimaloiden korkeus (149 m)

on ollut huomattavasti pienempi verrattuna tässä hankkeessa suunniteltuun voimalakorkeuteen.

Lisäksi on syytä huomioida, että metsäpeurakannan tilasta, vasatuotosta, elinympäristön käytöstä kyseisellä seudulla ja toisaalta tuulivoimarakentamisen vaikutuksista näihin tekijöihin ei ole esitetty kattavia tietoja. Näin ollen arviointiin sisältyy epävarmuutta, jota arvioinnissa ei täysin ole tunnistettu. Lisäksi arvio metsäpeuran tottumisesta tuulivoimaloihin on varsin subjektiivinen olettamus.

Kuten arviointiselostuksessa on tunnistettu, alueelle sijoittuu maakunnallinen ekologinen yhteys, jonka ydinalueen reunalle Haaponevan ja Sikokankaan hankkeet sijoittuvat. Ekologisten yhteyksiin Haaponevan hankkeeseen yksin kohdistuvat vaikutukset on arvioitu merkittävyydeltään kohtalaisen kielteiseksi, eikä yhteysviranomaisella ole tältä osin huomauttamista. Samasta aiheesta esitetty yhteisvaikutusten arviointi jää kuitenkin varsin suppeaksi ja pintapuoliseksi, eivätkä esitetyn johtopäätöksen (kohtalainen kielteinen yhteysvaikutus) perustelut käy täysin selviksi.

Hankealueen läheisyyteen on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, joilla on yhteysviranomaisen mielestä todennäköisesti heikentäviä vaikutuksia ekologisille yhteyksille. Hankkeiden suunnittelu edellyttääkin kuntien välistä yhteistyötä. Arviointiin liittyvät epävarmuudet huomioon ottaen, arvioitua merkittävämpiä yhteisvaikutuksia ekologisille yhteyksille ei voida täysin pois sulkea.

5.5 Natura 2000 -verkoston alueet sekä muut luonnonsuojelualueet ja suojelukohteet

Hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat luonnonsuojelu- ja Natura-alueet on tunnistettu ja esitetty aineistossa havainnollisesti.

Vaikutuksista Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alueeseen on laadittu luonnonsuojelulain 35 § mukainen Natura-arviointi. Lupa- ja valvontavirasto, Natura-alueen haltijana Metsähallitus sekä kiinteistönomistajana Ainalin osakaskunta ovat antaneet Natura-arvioinnista lausuntonsa, joiden johtopäätökset on pääpiirteissään esitetty seuraavassa. Natura-arviointilausunnot on esitetty tämän perustellun päätelmän liitteenä.

Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että Haaponevan tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnissa on puutteita, joista merkittävimmät koskevat suojeluperusteena olevaa salassa pidettävän lajia ja muuta linnustoa kokevaa yhteisvaikutusten arviointia. Koska Haaponevan hankkeesta yksistään aiheutuva heikennys on pieni, Metsähallitus katsoo, ettei yhteisvaikutusten laskemista hyväksyttävälle tasolle voi ratkaista ja hankkeet edetä ilman hankkeiden välistä yhteistyötä. Lisäksi yhteisvaikutuksena on huomioitava myös Natura-alueen pohjoispuolen hankkeet luonnonsuojelulain 35 §:n säännöksen mukaisesti.

Ainalin osakaskunta pitää Natura-arviointia puutteellisena ja huomauttaa, ettei siinä ole tehty maastoselvitystä. Osakaskunta pitää etenkin yhteisvaikutusten arviointia puutteellisena. Osakaskunta huomauttaa, että Natura-alueen läpi kulkee tärkeä lintujen syysmuuttoreitti ja alueella on kansainvälisesti tärkeä merkitys lintujen levähdysalueena.

Lupa- ja valvontavirasto on antanut arvioinnista lausunnon 2.11.2026 (LVV-U/80032/2026). Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei esitettyä Natura-arviointia voida pitää kokonaisuudessaan asianmukaisesti toteutettuna Haapaveden lintuvedet ja suot -Natura-alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lintulajien osalta. Näin ollen se ei anna edellytyksiä sulkea pois näihin kohdistuvia todennäköisiä merkittäviä heikennyksiä.

Lupa- ja valvontavirasto kuitenkin yhtyy esitettyyn arvioon siitä, ettei Haaponevan hankkeesta yksin todennäköisesti aiheudu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena olevalle luontodirektiivin liitteen II lajille, saukolle.

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa. Mikäli hankkeen suunnittelua halutaan jatkaa, on vaikutusten arviointia täydennettävä ja täydennetystä arvioinnista on pyydettävä uudet lausunnot luonnonsuojelulain 35 § mukaisesti. Täydennetty arviointi on syytä laatia jatkosuunnitteluun esitettävän toteutusvaihtoehdon mukaisesti.

Muita luonnonsuojelualueita koskien yhteysviranomainen viittaa aiemmin kappaleen *5.2 Linnustovaikutukset* lopussa lausumaansa.

5.6 Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön

Maisemavaikutukset ja vaikutukset kulttuuriympäristölle on arvioitu etäisyysvyöhykkeittäin. Etäisyydellä 0- 2 km ja 2-8 km voimaloista vaikutukset kokonaisuutena arvioiden on molemmissa vaihtoehdoissa arvioitu kohtalaisen kielteisiksi ja etäisyydellä 8-20 km vähäisen kielteisiksi. Etäisyydellä 20-30 km ei vaikutuksia aiheutuisi. Arvioinnissa on lisäksi asianmukaisesti laadittu merkittävyyden arviointi vaikutuskohteittain, jonka mukaan tietyillä alueilla vaikutukset voivat muodostua merkittävän kielteiseksi. Yhteysviranomainen yhtyy tähän ja huomauttaa, että saapuneissa mielipiteissä oltiin huolissaan etenkin hankkeen maisemavaikutuksista ja että vaikutukset voidaan kokea joissakin tapauksissa myös erittäin merkittävästi kielteisiksi.

Vaikutusarvioinnin taustalla ja esimerkiksi etäisyysvyöhykkeiden määrittämisessä on käytetty Ympäristöministeriön vuonna 2024 julkaisemaa Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -opasta, mutta vaikutustenarviointityön pohjana on selostuksen mukaisesti käytetty myös muita julkaisuja, joista mm. Tuulivoimalat maisemassa (Weckman 2006) ja Mastot maisemassa (2003), ovat huomattavan vanhoja. Weckmanin julkaisussa maatuulivoimaloiden kokonaiskorkeudeksi on mainittu enintään 130 metriä, joka ei vastaa nykyistä rakentamiskorkeutta. Yhteysviranomainen huomauttaa, että vaikutusarvioinnin tulee perustaa ajantasaisiin oppaisiin.

Tuulivoimarakentaminen muuttaa aina maisemakuvaa ja voimalakokonaisuudet muodostavat näkyvän kokonaisuuden maisemaan. Haaponevan tuulivoimahankkeen lähivaikutusalueella (2-8 km) on useita maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita kuten Mieluskylän, Pyhäjokilaakson, Mustikkamäen ja Sulkakylän ja Vaitiniemen kulttuurimaisemat. Arviointiselostuksen mukaan kaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön ovat kokonaisuutena kohtalaisen kielteiset. Yhteysviranomainen kuitenkin huomauttaa, että yhteisvaikutusten kautta maisemavaikutuksia voivat olla merkittävämpiä kuin on arvioitu.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, ettei hankevaihtoehtoja voida kaikilta osin pitää maakuntakaavan mukaisina niiden tunnistettujen, maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin ja yhteisvaikutuksiin kohdistuvien suurten haitallisten vaikutusten vuoksi. Kuten liitto lausunnossaan toteaa, maakuntakaavan tavoitteet, periaatteet ja suunnittelumääräykset tulee ottaa jatkosuunnittelussa huomioon siten, että arvokkaiden alueiden ominaispiirteet säilyvät ja merkittävien haitallisten vaikutusten syntyminen ehkäistään. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee siis tutkia keinoja, joilla maisemavaikutuksia voidaan lieventää.

5.7 Vaikutukset maankäyttöön ja kaavoitukseen

Vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen on arvioitu vähäisesti kielteiseksi, mutta merkittävyysarviointiin ei ole sisällytetty mukaan kaavoitusta. Maakuntakaavaa koskevassa arvioinnissa ei ole otettu huomioon kaikkia laadittuja arviointeja tai on tehty virheellisiä johtopäätöksiä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutukset ovat arvioitua selvästi suuremmat ja voivat nousta merkittäviksi.

Arviointiselostuksen kappaleessa ”Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne” arviointi jakautuu kahteen osaan. Erikseen on arvioitu vaikutuksia alakohdassa ”Vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen” ja lisäksi erikseen alakohdassa ”Kaavoitustilanne ja kaavoitustarve”. Vaikutusten merkittävyydestä on lausuttu vain ensin mainitussa kappaleessa, jossa vaikutukset on arvioitu vähäisesti kielteisiksi eikä hankevaihtoehtojen välillä arvioida olevan eroa. Toisessa kappaleessa on tarkasteltu hankkeen suhdetta Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tuulivoimarakentamista koskeviin yleismääräyksiin. Lisäksi on tarkasteltu taulukkomuodossa hankkeen suhdetta Sikokankaan tv-1-alueen kohdekuvaukseen sekä vaikutuksia voimassa olevin yleis- ja asemakaavoihin. Vaikutusten merkittävyyttä kaavalliseen tilanteeseen ei ole arvioitu. Kappaleessa on esitetty yhteenvetona, että hanke tukeutuu alueen länsireunaan rajautuvaan maakuntakaavan tv-alueeseen ja että hanke toteuttaa maakuntakaavassa osoitettua tuulivoimaloiden aluetta ja muodostaa yhtenäisen tuulivoimakokonaisuuden Sikokankaan ja Matkanivan hankkeiden kanssa. Lisäksi todetaan, ettei hanke ole ristiriidassa voimassa olevien maakuntakaavojen, yleiskaavojen tai asemakaavojen kanssa eikä edellytä kaavojen muuttamista.

Yhteysviranomainen katsoo, ettei johtopäätöksiä ole riittävästi perusteltu. Maakuntakaavamääräyksen mukaan ”alue ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa saa merkittävästi lisätä tuulivoimarakentamisesta aiheutuvia haitallisia yhteisvaikutuksia Natura 2000 -verkostoon tai muuhun luontoympäristöön”. Natura-arviointi on kuitenkin puutteellinen eikä siinä ole voitu osoittaa, etteikö Haaponevan hanke olisi tämän maakuntamääräyksen vastainen.

Lisäksi arviointiselostuksessa on todettu, ettei Haaponevan hankkeella ole Sikokankaan hankkeen kanssa yhteisvaikutuksia maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai uusien asuin- ja lomarakennusten rakentamiseen hankealueen ulkopuolella. Yhteysviranomainen ei yhdy tähän näkemykseen. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä

huomiota yhteisvaikutusten arviointiin ja esittää huolella perustellen, ettei hankkeen sijoittumisesta aiheudu haitallisia vaikutuksia muuhun maankäyttöön.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavatilanne on tunnistettu arviointiselostuksessa pääosin oikein. Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa; 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Maakunnan viimeisin vaihemaakuntakaava, Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, hyväksyttiin maakuntavaltuuston kokouksessa 27.5.2025 ja on määrätty alueidenkäyttölain 201 §:n mukaisesti voimaan maakuntahallituksen päätöksellä 18.8.2025. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava kumosi joitain aikaisempia kaavamääräyksiä ja kaavaan päivitettiin myös tuulivoimaa koskevia yleismääräyksiä. Muutokset tulee ottaa huomioon jatkotyössä, mm. hanketta koskevan yleiskaavan kaavaselostuksessa maakuntakaavamerkintöjä käsittelevässä kuvauksessa. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaan päivitettiin myös tuulivoimaa koskevat yleismääräykset.

Haaponevan tuulivoimaosayleiskaava ei sijoitu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa osoitetuille tuulivoimatuotannon alueille. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa on tutkittu etenkin tuulivoimatuotannon sijoittumista maakunnan alueelle. Seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävät alueidenkäyttökysymykset tulee lähtökohtaisesti tutkia ja ratkaista maakuntakaavassa. Vaihemaakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tuulivoimarakentamisena on pidetty 10 tai useamman tuulivoimalan hankekokonaisuutta. Näin ollen seitsemän tuulivoimalan hankkeen sijoittumisen edellytyksiä voidaan tarkastella myös maakuntakaavan tuulivoimaohjauksen ulkopuolelle. Yhteysviranomainen kuitenkin huomauttaa, että Haaponevan tuulivoimahankkeen läheisyyteen sijoittuu useita muita tuulivoimahankkeita, jotka muodostavat yhdessä laajan yhtenäisen kokonaisuuden. Hankealue rajautuu lännessä Sikokankaan tuulivoimahankkeeseen (ympäristövaikutusten arviointiselostus nähtävänä), joka käsittää enintään 26 tuulivoimalaa. Sikokankaan hanke puolestaan rajautuu luoteessa Matkanivan 9 voimalan tuulivoimahankkeeseen. Nämä hankkeet muodostavat yhdessä Haaponevan kanssa yhtenäisen tuulivoima-alueen.

Hankkeen edellyttämällä tuulivoimaosayleiskaavalla ei voida estää voimassa olevien maakuntakaavojen periaatteiden ja tavoitteiden toteutumista. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa yleiskaavaa ja ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (AKL 32 §). Yhteysviranomainen katsoo, että mikäli suunnitteilla olevat kolme tuulivoimahanketta toteutuvat, muodostavat ne merkittävän hankekokonaisuuden, jolla on väistämättä seudullista ja maakunnallista merkitystä. Koska arviointiselostuksessa ei ole esitetty riittävää seudullista maakuntakaavatilanteeseen suhteutettua selvitystä, yhteysviranomainen ei voi yhtyä arviointiselostuksessa esitettyyn, vaan yhteysviranomaisen mukaan hanke on ristiriidassa maakuntakaavan tavoitteiden kanssa.

5.8 Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia aiheuttavat muut hankkeet on tunnistettu arviointiselostuksessa. Hankealueen ympäristössä sijaitsevat useat rakenteilla ja suunnitteilla olevat tuulivoima- ja aurinkovoimahankkeet lisäävät arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen näkemyksen

mukaan useiden vaikutuslajien voimakkuutta ja merkittävyyttä. Yhteysviranomainen on ottanut kantaa yhteisvaikutusten merkittävyyteen aiemmin perustellun päätelmän eri vaikutustyyppejä ja – kohteita käsittelevissä osuuksissa. Esimerkiksi vesistövaikutusten osalta olisi hyvä huomata, että yhteisvaikutuksia voi aiheutua myös nyt alueella harjoitettavan maatalouden kanssa. Hankkeen maa-ainesten oton aiheuttamia mahdollisia yhteisvaikutuksia ei ole juurikaan tarkasteltu.

Vaikutusten merkittävyys voimistuu useiden vaikutustyyppien kohdalla muiden lähialueen hankkeiden yhteisvaikutusten vuoksi. Jatkosuunnittelussa hankkeiden ja kuntien välinen yhteistyö onkin tärkeää haitallisten yhteisvaikutusten vähentämiseksi.

5.9 Muut ympäristövaikutukset

Yhteysviranomainen arvioi hankkeesta aiheutuvien muiden vaikutusten olevan laadultaan ja laajuudeltaan sellaisia, ettei niitä voida etenkään lievennystoimet huomioon ottaen luokitella merkittäviksi. Yhteysviranomainen tuo seuraavassa esiin näitä vaikutuksia koskevia huomioita.

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Maa- ja kallioperän nykytila sekä hankkeen vaikutukset niihin on arviointiselostuksessa kuvattu pääosin riittävällä tavalla. Kuitenkin tieto mahdollisten mustaliuskeiden esiintymisen todennäköisyydestä hankealueella puuttuu. Maa-ainesoton vaikutuksia olisi ollut hyvä tarkastella etenkin yhteisvaikutusten osalta.

Pohjavesivaikutukset

Hankkeen on arvioitu aiheuttavan vähäisen kielteisen vaikutuksen pohjaveteen. Yhteysviranomainen katsoo, että hankealueen koillisosa on herkkyytensä puolesta arvioitua suurempi. Lisäksi arviointiin sisältyy puutteita, joiden vuoksi vähäistä merkittävämmät pohjavesivaikutukset eivät ole poissuljettuja.

Pohjaveden pinnantaso, virtaussuunta tai mahdollinen paineellisuus hankkeen rakennuspaikoilla tai lähimmillä pohjavesialueilla ei ole tiedossa, joten vaikutuksia ei näiltä osin ole voitu arvioida tai ne on arvioitu puutteellisesti. Apajan pohjavesialueella sijaitsevien vedenottamoiden käytöstä on selostuksessa väärää tietoa ja vaikutuksia talousvesikaivoihin ei ole voitu arvioida, koska kaivotietoja ei ole selvitetty.

Hankealueen itänurkka sijoittuu vähäisesti vedenhankintaa varten tärkeälle Apajan pohjavesialueelle, mutta tuulivoimaloiden rakentamistoimet sijoittuvat molemmissa hankevaihtoehdoissa yli kilometrin päähän ja eri valuma-alueelle. Tuulivoimaloiden rakentamisesta ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia Apajan pohjavesialueelle. Sähköaseman ja mahdollisen akkuvaraston rakentaminen on tunnistettu voivan vaikuttaa vähäisesti ja paikallisesti Apajan pohjavesialueen länsireunan pohjavesiolosuhteisiin pintavalunnan muutosten kautta, sillä rakentamisen aikana syntyvä pintavalunta virtaa ojissa pohjavesialueen läpi. Tämä voi aiheuttaa pintavesien imeytymisestä ojista maaperään ja sitä kautta pohjaveteen. Yhteysviranomainen yhtyy voimaloiden rakentamisen osalta

esitettyyn käsitykseen pohjavesivaikutusten suuruudesta, mutta korostaa sähköaseman ja mahdollisen akkuvaraston sijoittamiseen liittyviä epävarmuuksia pohjavesivaikutusten arvioinnissa suhteessa läheiseen Apajan pohjavesialueeseen.

Pohjavesivaikutusten lieventämistoimina virtaussuunnassa alapuolisen Apajan pohjavesialueen läheisen sijainnin takia sähköaseman pohjoispuolelle on esitetty sijoitettavaksi laskeutusallas, johon työmaavedet ohjataan niin uuden tiestön kuin sähköaseman rakentamisalueelta. Lisäksi on esitetty, ettei pohjavesialueella toimittaessa säilytetä tai tankata polttoaineita tai niitä sisältäviä työkoneita.

Mikäli sähköaseman, mahdollisen akkuvaraston ja uuden tien rakentamistoimet ulotettaisiin pohjavesipinnan alapuolelle, voisivat mahdolliset kuivatustoimenpiteet aiheuttaa Apajan pohjavesialueella virtausmuutoksia sekä pohjaveden vähäistä samentumista vedenottamoissa ja mahdollisissa lähimmissä yksityiskaivoissa.

Yhteysviranomainen tuo esiin, että Apajan pohjavesialue saa todennäköisesti täydennystä pohjavesivaroihinsa pohjavesialueen länsi-/lounaispuolelta. Tämä tarkoittaa, että vaikka sähköasema ja mahdollinen akkuvarasto rakennettaisiin pohjavesialueen ulkopuolelle, voi sillä olla vaikutusta pohjavesialueeseen. Pohjavesiolosuhteita ei ole selostusta varten kuitenkaan tarkemmin selvitetty, mikä aiheuttaa epävarmuutta vaikutusten arviointiin. Tarkempaa pohjavesitietoa olisi ollut syytä hyödyntää jo selostusvaiheessa. Yhteysviranomainen on ohjelmavaiheesta antamassaan lausunnossa tuonut esiin pohjavesialueen suojelusuunnitelman lisäksi myös vesihuoltolaitokselta saatavissa olevan pohjavesitiedon hyödyntämisen tarpeellisuuden. Nyt jää käsitys, ettei em. tietoja ole hyödynnetty vaan pohjavesivaikutusten arviointi perustuu hyvin yleisluontoiseen arvioon. Esimerkiksi Haapaveden pohjavesialueille vuonna 2019 laadittua pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa ei ole mainittu lähdeaineistossa.

Jatkotoimenpiteiksi selostuksessa on esitetty, että tuulivoimaloiden, uusien huoltoteiden ja muun rakennettavan infran alueelta tehdään maaperätutkimukset, joiden yhteydessä selvitetään tarkemmat pohjavesiolosuhteet. Sähköaseman ja mahdollisen akkuvaraston rakentamisessa on kerrottu huomioitavan pohjavesipinnan taso suhteessa rakentamissyvyyteen. Yhteysviranomainen toteaa, että pohjavesiolosuhteet tulee selvittää tarkemmin suunnitellun sähköaseman ja mahdollisen akkuvaraston sijoitusalueelta sekä alueen ja Apajan pohjavesialueen välillä. Mikäli suunnitellulla alueella on hydrogeologinen yhteys Apajan pohjavesialueeseen, on sähköasema ja akkuvarasto syytä sijoittaa selkeästi etäämmälle pohjavesialueesta tai on huomioitava vesilain mukaisen luvantarve (vesilain (587/2011) 3. luvun 2§:n Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus):
”*Vesitaloushankkeella on oltava Lupa- ja valvontaviraston lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos:… 5)olennaisesti vähentää tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiesiintymän antoisuutta tai muutoin huonontaa sen käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä*.”

Pintavesivaikutukset

Hankkeen vaikutukset pintavesiin on arvioitu vähäisesti kielteiseksi. Arvioinnissa on oletettu, että liitteenä oleva vesienhallintasuunnitelma toteutetaan. Yhteysviranomainen katsoo, että myös vähäistä suuremmat kielteiset vaikutukset ovat mahdollisia, mikäli suunnitelmaa ei toteuteta.

Selostuksesta ei ilmene, miten kyseisten toimenpiteiden oikea-aikainen toteutuminen, mitoituksen riittävyys ja toimivuus varmennetaan hankkeen koko elinkaaren ajalle, sillä lähtökohtana on ollut, että vaikutuksia aiheutuu pelkästään rakentamisen aikana. Pinta- ja pienvesiin kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointi selostuksessa on niukka eikä selostuksessa riittävästi kuvata millaisia nämä yhteisvaikutukset mahdollisesti ovat tai miten niihin varaudutaan hankkeen jatkosuunnittelussa. Yhteisvaikutuksissa ei ole mainittu alueen nykyisen maatalouskäytön vesistövaikutuksia.

Tieto mahdollisten mustaliuske-esiintymien todennäköisyydestä hankealueella puuttuu. Lisäksi selostuksesta puuttuu analyysi hankkeen mahdollisista vaikutuksista vesienhoidon tavoitteiden saavuttamiseen.

Yhteysviranomainen korostaa, että hankkeen mahdollisessa jatkosuunnittelussa keskeistä on suunniteltujen vesiensuojelurakenteiden toteuttaminen ja niiden toimivuuden varmistaminen koko hankkeen elinkaaren ajan, jotta pinta- ja pienvesiin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia voidaan tehokkaasti ehkäistä ja lieventää. Jatkosuunnittelussa on hyvä tarkentaa suunniteltuja vesienhallinta- ja vesiensuojelutoimenpiteitä sekä arvioida analyyttisesti niiden riittävyyttä erilaisissa olosuhteissa koko hankkeen elinkaaren ajan. Laskeutusaltaiden mitoitusta on syytä vielä tarkastella sekä arvioida mahdollisuuksia parantaa veden viipymää 30 minuuttia pidemmäksi ajaksi esimerkiksi virtaamansäätörakenteiden avulla. Veden riittävän pitkä viipymä on tärkeää erityisesti hienorakenteisen kiintoaineen pidättämiseksi. Myös mahdollisesti rakennettavien tienalitusrakenteiden vaikutus vesieliöiden vapaaseen liikkuvuuteen tulee huomioida suunnittelussa.

Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Oulun museo- ja tiedekeskuksen lausunnossa on tuotu esiin lähtöaineistoon liittyviä täydennys- ja korjaustarpeita, jotka yhteysviranomainen pyytää ottamaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelun asiakirjoissa. Yhteysviranomainen katsoo, että merkittävät vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön on mahdollista välttää, kun selostuksessa esiin tuodut sekä museo- ja tiedekeskuksen lausunnossa mainitut lieventämistoimet huomioidaan.

Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin

Arviointiselostuksen mukaan hankealue sijoittuu luontoarvoiltaan jo heikentyneille entiselle turvetuotantoalueelle ja ojitetulle talousmetsäalueelle. Tuulivoimalat on sijoitettu puuttomalle alueelle ja yhden (VE2) tai kahden (VE1) voimalan osalta puuttoman alueen läheisyyteen, mikä vähentää metsäalueiden pirstoutumista.

Hankealueelle ja sähkönsiirtoreiteille on tehty kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys 2.8. ja 4.8.2024. Selvityksessä löydettiin kaksi metsälain 10 § mukaista erityisen tärkeää elinympäristökohdetta (räme/ lyhytkorsineva ja isovarpuräme) ja yksi vesilain 11 § mukainen vesiluontotyyppi.

Selostuksen mukaan huomionarvoisten luontotyyppien alueille ei sijoiteta rakentamista. Hankkeella on reunavaikutuksen vuoksi enintään vähäinen kielteinen vaikutus Latvanlampeen ja isovarpurämeeseen. Kokonaisuudessa vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin arvioidaan olevan vähäisiä kielteisiä. Selostuksessa kuitenkin todetaan, että haitallisia vaikutuksia voidaan ehkäistä voimaloiden, tiestön ja maakaapelin sijoittamisella riittävän etäälle alueella havaituista metsälain 10 §:n kohteista ja Latvanlammen ympäristöstä. Sijoittamalla maakaapeli huoltotien kauemmalle puolelle suhteessa läheisiin huomionarvoisiin luontotyyppikohteisiin, voidaan vaikutuksia lieventää hieman. Yhteysviranomainen yhtyy selostuksen arvioon luontotyyppivaikutusten merkittävyydestä ja esitettyihin lievennyskeinoihin.

5.10 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat on esitetty asianmukaisesti. Yhteysviranomainen lisää, että hankkeesta vastaavan on vesilain 5:6 §:n mukaisesti ilmoitettava muusta kuin vähäisestä ojituksesta valtion valvontaviranomaiselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojitukseen ryhtymistä. Lupa- ja valvontavirasto antaa ojitusilmoituksesta lausunnon, jossa mm. arvioidaan lieventämistoimenpiteiden riittävyys ja tarve vesilain mukaiseen lupaan. Tässä hankkeessa tehtävien ojitusten määrä tulee erittäin todennäköisesti ylittämään vähäisen rajan, jolloin niistä tulee tehdä ojitusilmoitus, jossa kuvataan mm. ojitusjärjestelyt ja tarvittavat toimenpiteet mm. kuormituksen ja hydrologisen muutoksen lieventämiseksi.

Oulun museo- ja tiedekeskus huomauttaa lausunnossaan, että mahdollinen kiinteään muinaismuistoon kajoaminen ratkaistaan ensisijaisesti muinaismuistolain (295/1962) 13 § mukaisissa neuvotteluissa osana kaavaprosessia.

5.11 Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten tulokset.

Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupalaeissa on lisäksi tarkemmat säännökset ympäristövaikutusten arviointimenettelyn huomioon ottamisesta.

6 Perustellun päätelmän toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmän sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakunnan liitolle ja muille asianomaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella YVA-lain 23 §:n mukaisesti. Lisäksi perusteltu päätelmä sekä saadut lausunnot ovat nähtävillä ymparisto.fi-palvelussa osoitteessa: www.ymparisto.fi/haaponeva-tuulivoima-YVA

7 Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 13 400 euroa.

Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määritelty hankkeen vaatiman työmäärän mukaisesti (14–23 htp). Maksu määräytyy Lupa- ja valvontaviraston maksuista annetun asetuksen perusteella.

Natura-lausunnon (Haaponevan lintuvedet ja suo) suoritemaksu on 1 660 euroa. Luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointia koskeva lausunto on valtioneuvoston asetuksen (1177/2025) liitteen mukaan Lupa- ja valvontaviraston maksullinen julkisoikeudellinen suorite, josta peritään ajankäyttöön perustuva maksu (83 euroa/tunti). Lausunnon valmisteluun on käytetty 20 työtuntia.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Lupa- ja valvontavirastosta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

8 Sovelletut säännökset

- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 19 ja 23 §
- Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §
- Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §
- Valtioneuvoston asetus (1177/2025) Lupa- ja valvontaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2026 1§.

Perustellun päätelmän valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat Lupa- ja valvontaviraston asiantuntijat: Aira Muhiya ja Veli-Matti Kangas luonnonsuojeluyksiköstä, Larri Liikonen energiantuotannon ja infran valvonta -yksiköstä, Malla Kukkonen sekä Maria Ekholm-

Lupa- ja valvontavirasto

Perusteltu päätelmä
26.11.2026
LVV-U/86689/2026

Peltonen vesien- ja merenhoidon yksiköstä sekä Niina Kangas strategisen suunnittelun tuki -yksiköstä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Pirkko-Liisa Kantola ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Elina Venetjoki. Sähköinen hyväksymismerkintä on asiakirjan lopussa.

Liitteet

Liite 1. Lupa- ja valvontaviraston Natura-lausunto 2.11.2026, dnro LVV-U/11429/2026

Liite 2. Ainalin osakaskunnan Natura-lausunto 28.9.2026, dnro LVV-U/86689/2026

Liite 3. Metsähallituksen Natura-lausunto (sisältää salassa pidettävän viranomaisliitteen), 28.9.2026, dnro MH 6426/2024

Liite 4. Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus (vain hanketoimijalle)

Jakelu

Nestori Grönholm, Sitowise
Lausuntopyynnön saaneet tahot

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/86689/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/86689/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kantola Pirkko-Liisa 26.11.2026 08:37

Ratkaisija Venetjoki Elina 26.11.2026 08:55